

HISTORIA KOŁA NAUKOWEGO STUDENTÓW ARCHEOLOGII UMCS W LATACH 2000-2007

Historia tych siedmiu lat Koła Naukowego Studentów Archeologii UMCS ściśle nawiązuje do okresu wcześniejszych. Funkcję Opiekuna Koła kontynuował **mgr Marcin Juściński**, a w 2007 roku zastąpił go **mgr Marcin Szeliga**, który do chwili obecnej (2014) zajmuje się opieką merytoryczną nad poczynaniami studentów zrzeszonych w Kole.

ROK 2000

Wydarzeniem tego roku, które wymagało najwięcej przygotowań, była organizacja wyjazdu naukowego na Węgry. W podróży, która odbyła się w dniach 18-24 marca, wzięło udział 20 członków Koła. Uczestnicy wyprawy w ciągu kilku dni zwiedzili wiele ważnych dla archeologii i historii miejsc, takich jak: Budapeszt, Szekesfehervar, Gorsium, Visegrad, Estergom czy Eger.

Ponadto w tym roku członkowie KNSA wzięli udział w licznych konferencjach. W kwietniu sześć osób działających w Kole (**Piotr Kotowicz, Marcin Piotrowski, Przemysław Grządka, Marcin Szeliga, Sylwester Sadowski oraz Ireneusz Wach**) wyjechało w charakterze referentów do Kijowa na Międzynarodową Konferencję Studentów Archeologii. W dniach 19-21 maja w Krakowie odbywała się Ogólnopolska Konferencja Kół Naukowych Studentów Archeologii „Kraków 2000”. Ośrodek lubelski reprezentowało tam dwóch studentów: **Paweł Woliński i Piotr Kotowicz**, którzy przygotowali referat pod tytułem „*Na zachodnich rubieżach Rusi Kijowskiej – badania nad kulturą wczesnoruską w Polsce*”. Kolejna konferencja, której tematem były początki chrześcijaństwa w Małopolsce, miała miejsce w dniach 8-10 września w Krośnie, a udział w niej wzięli **Piotr Kotowicz oraz Daniel Tereszczuk**. Ponadto **Piotr Kotowicz, Daniel Tereszczuk oraz Tomasz Klisz** wyjechali w grudniu na konferencję w Obrzycku pod hasłem „*Spoleczne funkcjonowanie archeologii*”. Tematami ich prac były odpowiednio: „*Działalność bractw rycerskich jako forma popularyzacji przeszłości*”, „*Festyn archeologiczny w Chodliku, czyli jak pokazać ludziom archeologię*” oraz „*Archeologia a media – konflikt czy zbieżność interesów*”.

Działalność naukowa członków KNSA w tym roku to nie tylko liczne wyjazdy na konferencje, ale także organizacja wykładów wybitnych polskich i zagranicznych badaczy. Naszym gościem byli między innymi: **mgr Przemysław Kołosowski** („*Romańskie budowle centralne z terenu Polski*”); **prof. Giuseppe Romagnoli** („*Średniowieczna zabudowa miasta Viterbo*”); **prof. dr hab. Andrzej Kokowski**, którego wykład („*Goci – na drodze do zagadki ich kultury symbolicznej*”) zainaugurował cykl wykładów pod tytułem: „*Dawna kultura duchowa*”.

Ważnym punktem działalności Koła był czynny udział w **II Majówce Archeologiczne** na terenie wczesnośredniowiecznego grodziska w Chodliku. Studenci wystąpili tam w charakterze służby porządkowo-informacyjnej („Straż Chodlikowska”). Ich zadaniem była dystrybucja wydawnictw branżowych oraz okolicznościowych koszulek i replik pradziejowych zapinek wykonanych przez członków KNSA.

Ponadto czterech członków Koła (**Piotr Kotowicz, Adrian Podgórski, Paweł Woliński oraz Stanisław Żórawski**) zaangażowało się we współtworzenie ogólnopolskiego pisma studentów archeologii – idei zainicjowanej przez Koło Naukowe Studentów Archeologii UJ.

Inicjatywą wartą zapamiętania było zwrócenie się z prośbą do Dziekana Wydziału Humanistycznego UMCS – **prof. dr. hab. Stanisława Grabiasa** – o utworzenie dodatkowego etatu w Bibliotece Katedry Archeologii, co umożliwiłoby korzystanie z księgozbioru w wygodnych godzinach popołudniowych.

ROK 2001

Rok 2001 był okresem bardzo intensywnej działalności KNSA. Studenci wielokrotnie propagowali archeologię doświadczalną między innymi biorąc czynny udział w **III Majówce Archeologicznej** w Chodliku w dniach 24-25 maja (pokazy odtwórstwa pradziejowego) oraz pomagając w organizacji części archeologicznej Festiwalu Nauki UMCS w dniach 4-6 października (zrealizowano 2 projekty: „*Krzemień – stal epoki kamienia*” oraz „*Zobacz z bliska wykopaliska*”, który miał miejsce w Gródku nad Bugiem). Ważnym wydarzeniem było także utworzenie reprezentacyjnej drużyny wojowników przeworskich.

Ponadto dzięki realizacji projektu „*Archeologia dzieciom*”, którego celem była popularyzacja archeologii wśród najmłodszych odbiorców, w wielu szkołach podstawowych i gimnazjalnych (na przykład w Lublinie, Sanoku, Bystrzycy k. Lublina czy Chełmie) odbyły się prelekcje pozwalające dzieciom zapoznać się pracą archeologów i pradziejami ziem polskich. W akcji brali udział następujący członkowie KNSA: **Piotr Kotowicz, Tomasz Klisz, Agata Paduch oraz Krzysztof Werema**.

Działalność Koła oraz Katedry Archeologii była utrwalana na zdjęciach dzięki prężnej aktywności członków sekcji fotograficznej prowadzonej przez **Adriana Podgórskiego**. Wyniki pracy tej grupy studentów można było podziwiać w „Wiadomości Uniwersyteckich”, w gablocie Koła, jak i też podczas projekcji slajdów z wyprawy na Krym, która odbyła się na przełomie kwietnia i maja 2001 roku.

Kontynuując tradycję ponad 40-letniej historii KNSA w roku 2001 odbywały się wykłady zaproszonych gości. Jednym z nich był **prof. dr hab. Wojciech Szymański**, który w ramach cyklu „*Dawna kultura duchowa*” przybliżył słuchaczom problem Światowida ze Zbrucza jako świadectwo religii dawnych Słowian.

Wielu członków Koła wzięło także udział w konferencjach naukowych. Podczas III Międzynarodowej Konferencji Studentów Archeologii w Obrzycku pod hasłem „*Horyzonty*

archeologii” **Tomasz Klisz** wystąpił z referatem „*Stan badań nad kulturą symboliczną w młodszej epoce brązu i starszej epoce żelaza*”, a w organizowanej w Chełmie międzynarodowej konferencji poświęconej rocznicy 800-lecia urodzin księcia Daniela Halickiego wziął udział **Adrian Podgórski**. Ponadto członkowie Koła byli uczestnikami chełmskiej i rzeszowskiej sesji sprawozdawczej na temat najważniejszych odkryć w Polsce środkowowschodniej w 2000 roku. Reprezentacja KNSA UMCS w składzie: **Piotr Kotowicz, Daniel Tereszczuk, Agata Paduch, Ewelina Kokowska, Ireneusz Wach oraz Adrian Podgórski** była obecna podczas odbywającej się w dniach 19-22 listopada w Krakowie konferencji pod tytułem „*Archeologia o początkach Słowian*”.

Warto także zaznaczyć, że w 2001 roku członkowie KNSA przeprowadzili własne badania wykopaliskowe pieca dziegiarskiego z XVIII wieku w Grobelkach, pow. Chełm, a także z własnej inicjatywy zajęli się oczyszczeniem z roślinności grodziska wczesnośredniowiecznego w Garbowie oraz porządkowaniem znajdującego się na jego terenie zdewastowanego XIX-wiecznego cmentarza.

Studenci zaangażowali się również w organizację wystawy archeologicznej pod tytułem „*A to Goci właśnie*”, która miała miejsce w Muzeum UMCS w budynku Biblioteki Głównej.

Ponadto idąc z duchem czasu w omawianym roku powstała także strona internetowa Koła, która zawierała podstawowe informacje na temat struktur KNSA, jego historii oraz aktualnej działalności.

ROK 2002

W 2002 roku kontynuowano działalność sekcji drużyny przeworskiej „*Ost Hasdingu Nerthu*”. Jej członkowie wzięli udział w **IV Majówce Archeologicznej** w Chodliku (23-26 maja), „*Dymarkach Świętokrzyskich*” (24-25 sierpnia) oraz w obchodach 50-lecia Wydziału Humanistycznego UMCS (6-7 grudnia), gdzie swoją aktywność zaznaczyły także sekcja krzemieniarska i sekcja „średniowieczników” KNSA. Ponadto wzorem wcześniejszych lat kontynuowana była współpraca ze Stowarzyszeniem Miłośników Antyku. Członkowie Koła byli także autorami artykułów ukazujących się na łamach „Wiadomości Uniwersyteckich”, gdzie opisywali dokonania KNSA, wyniki badań oraz opublikowali w jubileuszowym wydaniu historię Koła.

Działalność sekcji fotograficznej zaznaczyła się podczas pokazu slajdów z Mongolii oraz kontynuacji prezentacji wystaw „z życia” KNSA.

Ważnym wydarzeniem było uzyskanie zgody ze strony Muzeum Wsi Lubelskiej (skansenu) na wykorzystanie na potrzeby Koła jednej z chat leżącej na terenie Muzeum. Fakt ten pomógł w rozwoju sekcji eksperymentalnej poprzez możliwość prowadzenia warsztatów z zakresu rekonstrukcji pradziejowej.

Ponadto wzorem roku ubiegłego studenci ponownie wzięli udział we własnych badaniach wykopaliskowych. Tym razem odbyły się one w dniach 8-18 kwietnia na

stanowisku w Niedźwicach koło Sandomierza, a ich celem była eksploracja pieca garncarskiego z okresu wpływów rzymskich. Opiekę merytoryczną nad poczynaniami studentów sprawowali **prof. dr hab. Andrzej Kokowski** oraz **mgr Marcin Juściński**. Wyniki badań zostały opublikowane w „Wiadomościach Uniwersyteckich”.

Swój dalszy ciąg miała także akcja „*Archeologia dzieciom*”. Prelekcje odbyły się w Tylawie k. Krosna i w Dukli k. Krosna, a przeprowadził je **Tomasz Baran**.

W 2002 roku w ramach wykładów z cyklu „*W kręgu kultury symbolicznej*” Koło gościło **dr Ewę Bugaj** oraz **dr. Macieja Rajewskiego**. Zaproszenie studentów przyjęli także **prof. dr hab. Judyta Gładkowska-Rzeczycka**, która wygłosiła wykład pod tytułem: „*Paleopatologia. Schorzenia ludności prahistorycznej na ziemiach polskich*” oraz **mgr Tomasz Skorupka** z wykładem „*Goci w Wielkopolsce*”.

Członkowie Koła brali także udział w konferencjach. W czasie IV Międzynarodowej Sesji Studentów Archeologii w Obrzycku pod tytułem „*Wiara, pamięć, archeologia*” ośrodek lubelski reprezentował **Jacek Jeremicz** z referatem „*Aspekty rekonstrukcji religii słowiańskiej*”. **Piotr Kotowicz** natomiast wziął udział w Międzynarodowej Konferencji Studenckiej w Gdańsku pod tytułem „*Śmierć w kulturze, literaturze i języku Słowian*”, gdzie wygłosił referat „*Przejawy wierzeń słowiańskich na wczesnośredniowiecznych cmentarzyskach ciałopalnych*”.

Poza tym w dniach 4-11 maja odbył się wyjazd naukowy członków KNSA do północnych Niemiec i południowej Danii. Celem studentów stało się między innymi Muzeum Archeologiczne w Szlezwiku i Viborg, zwiedzanie wykopalisk prowadzonych na wikińskim emporium handlowym Haithabu oraz na stanowiskach bagiennych w Illerup i Moesgard, a także odwiedzenie cmentarzysk megalitycznych w całym pasie północnych Niemiec.

LATA 2003-2005

Działalność KNSA w latach 2003-2005 w dalszym ciągu skupiała się głównie na rozwoju grupy wojowników przeworskich – „*Ost Hasdingu Nerthu*”. „Przeworczycy” tradycyjnie już, współdziałając z Kołami Naukowymi z Łodzi i Torunia, wzięli udział w **V i VI Majówce Archeologicznej** w Chodliku. Współpraca z KNSA IA UMK w Toruniu zaowocowała także podczas wspólnych pokazów w czasie II oraz III Toruńskiego Festiwalu Nauki i Sztuki. Ponadto zaznaczyli oni swoją obecność występując w Muzeum Wsi Lubelskiej (3 maja 2003 roku), co było przypieczętowaniem współpracy ze skansenem oraz organizując pokazy z okazji Kozienaliów (8 maja 2003 roku). Wojownicy wzięli również udział w otwarciu wystawy archeologicznej w Muzeum w Zamościu pod tytułem „*Wandalowie, książęta, wojownicy, rzemieślnicy*”, co miało miejsce 7 grudnia 2003 roku. Okres ten zaowocował także powstaniem Drużyny Wczesnośredniowiecznej, która powtórzyła sukces „Przeworczyków”.

Koło w dalszym ciągu współpracowało ze Stowarzyszeniem Miłośników Antyku. W ramach projektu „*Hellas et Roma*” zostały zorganizowane wspólne pokazy w Żdanowie koło

Zamościa, Warszawie i Sandomierzu. Studenci wzięli także udział w akcji reklamująco-propagującej w budynku Poczty Głównej w Lublinie, poprzedzonej uczestnictwem w otwarciu wystawy archeologicznej o Chodliku.

Wspominając o Chodliku trzeba nawiązać do działalności sekcji fotograficznej. Jej członkowie w dniu 17 listopada 2003 roku zorganizowali pokaz slajdów pod hasłem: „*Chodlik widziany naszymi oczami*”. Ponadto sekcja dbała o dokumentację fotograficzną poczynąń Koła w czasie pokazów i wyjazdów, a rezultaty ich pracy można było oglądać w gablocie Koła w Instytucie Archeologii.

W 2004 roku członkowie KNSA zawarli umowę o współpracy z Gospodarstwem Agroturystycznym „Choina-Horodyszczce”, prowadzonym przez Jarosława Wolińskiego. Studenci zobowiązali się do współorganizowania widowisk archeologicznych na terenie grodziska w zamian za możliwość nieodpłatnego wykonywania prac w ramach archeologii doświadczalnej na obszarze ośrodka.

Kontynuując współpracę z Muzeum Wsi Lubelskiej w 2005 roku powstał projekt budowy osady wandalskiej na terenie skansenu. Według pierwotnych zamierzeń na powierzchni jednego hektara miały w ciągu kilku lat powstać ziemianki, jamy zasobowe, wędzarnia, palenisko z obstawą kamienną oraz stanowisko „kulinarne”. Wioska miała stanowić siedzibę drużyny „Przeworczyków”. Niestety planów tych nie udało się urzeczywistnić.

Nowością w działalności Koła było powstanie w październiku 2004 roku sekcji tańców dawnych, którą prowadziły **Edyta Kwaśny** oraz **Judyta Nowakowska**. Od 2005 roku grupa ta działa pod nazwą Zespołu Tańca Dawnego „*Crinale*” i swoją obecnością uświetnia festyny oraz imprezy okolicznościowe o tematyce archeologicznej organizowane w Polsce i za granicą.

Realizacja projektu „*Archeologia dzieciom*” doprowadziła do przeprowadzenia prelekcji podczas otwarcia wystawy archeologicznej zorganizowanej przez Izbę Regionalną w Sobieszynie oraz w Niezdowie k. Opoła Lubelskiego.

Opisywane lata były oczywiście czasem kilku konferencji. W dniach 23-24 kwietnia 2003 roku podczas I Konferencji Starożytniczej w Bydgoszczy **Jacek Jeremicz** przedstawił referat „*Zabawa i rozrywka w świecie germańskim*”. Ponadto w czasie konferencji historycznej, która odbyła się w Krakowie w dniach 6-8 maja 2003 roku, **Monika Kępka** wystąpiła z referatem „*Strój na ziemiach polskich we wczesnym średniowieczu*”. **Jacek Jeremicz** wziął także udział w odbywającej się w dniach 19-21 listopada 2003 roku V Międzynarodowej Sesji Studentów Archeologii w Obrzycku, gdzie zaprezentował wystąpienie „*Kręgi kamienne – symbolika przeszłości i teraźniejszości*”. Ponadto dnia 7 grudnia 2003 roku odbyła się wycieczka członków KNSA do Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie.

Poczynania członków Koła, wzorem lat ubiegłych, można było śledzić w „Wiadomościach Uniwersyteckich”, „Menhirze” oraz w „Spinaczu”. Studenci dzielili się tam swoimi osiągnięciami, publikując artykuły dotyczące swojej działalności.

LATA 2006-2007

Rok 2006 przyniósł wiele zmian. Wraz z ukończeniem studiów przez dotychczasowych członków drużyny wandalskiej „*Ost Hasdingu Nerthu*”, działalność tej grupy została zawieszona na dłuższy czas. Jednakże w tym samym czasie nastąpił dalszy rozwój Zespołu Tańca Dawnego „Crinale”. Udało się zrealizować zakup strojów dla członków zespołu, a jego prowadząca, Judyta Nowakowska wraz z Magdaleną Pilch, wzięły udział w Warsztatach na Festiwalu Tańców Dworskich „Cracovia Danza”.

Ponadto w 2007 roku Grzegorz Prus uczestniczył w Warsztatach Archeologii Lotniczej w Poznaniu, gdzie zapoznał się z najnowszymi technologiami pozyskiwania i obróbki danych w procesie dokumentacji archeologicznej m.in. z wykorzystaniem oprogramowania GIS i metod fotogrametrycznych. Po odbyciu szkolenia podzielił się on nabytą wiedzą z członkami Koła na specjalnie zorganizowanej prelekcji.

Członkowie KNSA zaznaczyli swoją obecność angażując się w inicjatywy takie jak: coroczny Jarmark Jagielloński w Lublinie, IV Lubelski Festiwal Nauki, III Piknik Archeologiczny w Rydnie w Górach Świętokrzyskich, Majówka Archeologiczna w Chodliku czy też Turniej Rycerski „Starożytny Brześć” w Brześciu.

Koło stało się również współorganizatorem V Pikniku Absolwenta UMCS, który odbył się 7 października 2006 w Ogrodzie Botanicznym w Lublinie. Jako że tym razem gospodarzami imprezy mieli być archeolodzy, studenci wraz z **prof. dr. hab. Andrzejem Kokowskim** przygotowali pokazy, na których m.in. zaprezentował się ZTD „Crinale” oraz legioniści rzymscy.

Kontynuowana była także współpraca z ośrodkiem Jarosława Wolińskiego na grodzisku w Choinie-Horodyszczu w Wólce Bieleckiej koło Łęcznej, zapoczątkowana w 2004 roku. KNSA pełni patronat merytoryczny nad organizowanymi tam inscenizacjami historycznymi przybliżającymi młodzieży wybrane aspekty z życia we wczesnym średniowieczu. Działania te odbywały się w ramach cyklu „Spotkania z żywą historią” oraz corocznych inscenizacji pod tytułem „Krucjata na gród Choina-Horodyszcze”.

Wyrazem otwarcia Koła na nowatorskie formy działalności było powstanie poetyckiej grupy „Huvava”, w której skład wchodzi członkowie KNSA. Grupa ta w czasie swoich wieczorków poetyckich prezentuje m.in. twórczość powstałą w czasie wykopalisk archeologicznych.

Rok 2007 przyniósł także zmiany w organizacji Koła. Oprócz prężnej działalności Zespołu Tańca Dawnego „Crinale” działającego, jako sekcja KNSA, powstały także dwie nowe sekcje: krzemieniarska – stawiająca sobie za cel pogłębianie wiedzy z dziedziny krzemieniarstwa oraz uporządkowanie zbiorów zabytków krzemiennych, zgromadzonych w

Instytucie Archeologii UMCS i stworzenie nowoczesnej „Litoteki” oraz garncarska, której działalność została dopiero zapoczątkowana.

Ponadto w ramach interdyscyplinarnej współpracy między kołami naukowymi i artystycznymi funkcjonującymi na terenie UMCS, Koło Naukowe Studentów Archeologii włączyło się w organizację „Giełdy Kół Naukowych”, która odbyła się w październiku 2007 w ACK „Chatka Żaka” w Lublinie. Członkowie KNSA wstąpili także do nowo powstałej „Rady Kół Naukowych” oraz nawiązano wstępną współpracę z innymi Kołami Naukowymi zrzeszonymi w Radzie.

Ważną formą działalności w opisywanych latach była organizacja wielu wykładów wybitnych badaczy. Mieliśmy bowiem okazję gościć w swoich progach **dr. Przemysława Kołosowskiego**, który wystąpił dla nas dwa razy („Romańskie budowle sakralne na planie centralnym na ziemiach polskich. Geneza i funkcja” oraz „Templariusze na ziemiach polskich. Mit i rzeczywistość”). Ponadto mieliśmy okazję wysłuchać wykładów **prof. dr. hab. Andrzeja Kokowskiego** („Rabusie Archeologii – problem XXI wieku”), **dr. Macieja Rajewskiego** („Architektura Anatolii”) i **mgr. Tomasza Herbicha** („Badania geofizyczne w archeologii”).

Rok 2006 związany jest także z wyjazdem dwóch członków KNSA, Judyty Nowakowskiej i Jakuba Ordutowskiego, na III Międzynarodową Interdyscyplinarną Studencką Konferencję Naukową we Wrocławiu pod hasłem „*Ars vivendi, ars moriendi*”. Nasi przedstawiciele wygłosili tam odpowiednio następujące referaty: „Sztuka ubioru kobiety średniowiecza” i „Monastycyzm egipski – czyli życie w klasztorze koptyjskim”.

Nową formą działalności studentów była praca w charakterze personelu i obsługi trzech konferencji organizowanych przez Instytut Archeologii UMCS a mianowicie: Międzynarodowej Konferencji „Turbulent Epoch – new materials from the Late Roman Period and the Migration Period” odbywającej się we wrześniu 2007 roku w Krasnobrodzie, konferencji „Lubelszczyzna w średniowieczu i okresie nowożytnym – problemy i perspektywy badawcze” oraz konferencji „Miejsce Profesora Stefana Noska w archeologii polskiej 50 lat po wydaniu *Materialów do badań nad historią starożytną i wczesnośredniowieczną międzyrzecza Wisły i Bugu*”, mających miejsce w grudniu 2007 roku w Lublinie.